Statsforvalteren i Nordland

Vår dato:	Vår ref:
17.04.2024	2023/29300
Deres dato:	**Deres ref:**
28.02.2024	23/2389

Sortland kommune
Postboks 117
8401 Sortland

Saksbehandler, innvalgstelefon
Hanne M. K. Hanssen, 75 53 15 54
Katrin Reiss, 75 53 16 95
Kaja Baukhol Olsen, 75 53 16 50

Uttalelse - Innsigelse - Reguleringsplan - Sortland - Husvika settefiskanlegg - PlanID 2022371

Vi viser til kommunens oversendelse av 28. februar 2024, samt brev om ny høringsfrist.

Statsforvalteren har med virkning fra 01.01.2018 fått delegert myndighet til å samordne innsigelser fra regionale statsetater til kommunale arealplaner etter plan- og bygningsloven.

Til denne plan foreligger det uttalelse med innsigelse fra Statsforvalteren i Nordland.

Det er ikke innkommet innsigelse fra noen av de etater vi samordner. Vi gjør oppmerksom på at disse etatene sender sine høringsuttalelser direkte til kommunen.

Hensikten med planarbeidet er å legge til rette for etablering av nytt settefiskanlegg med tilhørende renseanlegg, samt kai og vanntank. Det legges også til rette for utfylling i sjø. Mesteparten av landarealet er i kommuneplanens arealdel fra 2014 avsatt til næringsvirksomhet, men også areal avsatt som LNFR og LNFR-spredt blir berørt.

For sjøarealet er det kystsoneplanen fra 2023 som gjelder, der arealet er avsatt til hovedformålet bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone. Dette er i henhold til bestemmelsene allmenne sjøområder som kan nyttes til natur, ferdsel, fiske og friluftsliv.

Innsigelse

Innsigelse fremmes fordi planens virkninger når det gjelder påvirkning på vannmiljø ikke er beskrevet eller utredet i tråd med pbl. § 4-2.

Statsforvalterens forslag til løsning:
Innsigelsen kan imøtekommes ved at planens virkninger på vannmiljø og naturmangfold utredes, der det er faktisk planlagt bruk og tiltak i planområdet som legges til grunn. En slik utredning må ta

utgangspunkt i et «worst-case-scenario», det vil si at samtlige tiltak som er åpnet for i de foreslåtte bestemmelsene gjennomføres innen kort tid, og at det nye akvakulturanlegget får omsøkt tillatelse og har drift oppmot tillatelsens ramme.

Denne utredningen må da inneholde vurderinger av den samlede belastningen opp mot naturmangfold og vannforskrift.

Videre vurdering av planforslaget vil måtte skje etter at slik utredning foreligger.

Vurdering og begrunnelse
Plan- og bygningsloven § 4-2 første ledd sier at alle planer etter loven ved offentlig ettersyn skal ha en planbeskrivelse som beskriver planens formål, hovedinnhold og virkninger. For reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal planbeskrivelsen i henhold til bestemmelsens annet ledd gi en særskilt vurdering og beskrivelse – konsekvensutredning – av planens virkninger for miljø og samfunn.

Utslipp fra settefiskanlegget har ikke på noen måte vært tema i planarbeidet. Det er her snakk om et stort settefiskanlegg, der det planlegges produksjon av stor smolt inntil 1000 g ved anlegget, og som vil medføre store utslipp til sjø. Planen tar heller ikke stilling til utslippspunkt.

En vesentlig virkning av planforslaget er med dette ikke beskrevet eller utredet.

Vårt innspill ved oppstart
Vi spilte ved oppstart inn at bl.a. følgende:

> *Holmøy settefisk har en søknad om utslipp til behandling hos oss etter forurensningsloven. Årlig planlagt produksjon er inntil 7500 tonn med bruk av 7500 tonn fôr. Planlagt utslippspunkt er i ytre del av Sigerfjorden. Sigerfjorden må på grunn av sin størrelse, utforming og batymetri med flere terskler anses som en sårbar resipient i forhold til tilførsel av både partikulært materiale og løste næringssalter.*
>
> *Det skal i planprosessen vurderes hvilke virkninger planen vil få for omgivelsene, og vi anbefaler at utslipp og vannmiljø inkluderes i de utredningene som gjøres. Dette særlig med tanke på omsøkt produksjonsstørrelse (bruk av 7500 tonn fôr per år), med langsiktig påvirkning av en sårbar resipient.*

Vårt innspill er ikke tatt med i forslagsstillers oversikt over innkomne innspill, og er derfor heller ikke kommentert. Uttalelsen ble ekspedert elektronisk herfra 16. juni 2023, med Rambøll Norge AS avd. Trondheim som hovedmottaker. Postlisten viser at uttalelsen ble mottatt av kommunen.

Vi registrerer for øvrig at planforslaget slik det nå foreligger i større grad legger opp til utfylling i sjø enn det planinitiativet gjorde. Selv om utfylling i sjø var nevnt, viste vedlagte illustrasjoner at bygninger skulle etableres på eksisterende landareal, og den da foreliggende søknad om utfylling i sjø viste en mindre utfylling enn det planforslaget åpner opp for.

Vurdering av vannforskriften
Til fylkeskommunens innspill om at en vurdering av vannforskriftens § 12 kan gjøres i forbindelse med en konsekvensutredning er det i innspillsbehandlingen gitt følgende merknad: «Tas til orientering. Vannforskriften blir ivaretatt i KU rapport for marint naturmangfold».

I kartlegging av marint naturmangfold er det under pkt. 7 «Vurdering etter vannforskriften § 12» bare sagt dette: «Det er vurdert at tiltaket ikke vil medføre forringelse av økologisk tilstand i vannforekomsten, og vannforsking §12 kommer ikke til anvendelse». Det er ikke vist hvilke vurderinger som er gjort og ut fra hvilke forutsetninger. Det samme er gjentatt i planbeskrivelsen.

Sigerfjorden er registrert med god økologisk tilstand i dag. Vi mener summen av tiltaket (utfylling og planlagte utslipp fra settefisk-/postsmoltanlegget), sett i sammenheng med allerede tillatte utslipp fra akvakultur i Sigerfjorden, vil kunne ha en negativ effekt på vannmiljøet i vannforekomsten. Det er derfor viktig at dette utredes. Ved utslipp av den størrelse det her er snakk om og i en sårbar resipient, må det være krav om utredning av tilstand på vannforekomsten som følge av planforslaget.

Utfyllingen planforslaget legger opp til vil også kunne få betydning for vannmiljøet i fjorden, med tanke på vannutskiftning og utslipp knyttet til arbeidene med utfyllingen. Dette må være del av utredningen.

Miljødirektoratets veielder om Vannmiljø i arealplanlegging angir bl.a. overordnede føringer og virkninger. Veilederen om Konsekvensutredning av klima og miljø (M-1941) gir informasjon om bruk av kunnskap og metoder for å utrede konsekvenser for bl.a. vannmiljø.

Foreliggende søknad om utfylling i sjø legger ikke opp til en så stor utfylling som det planforslaget åpner for. Det er uansett størrelsen på utfyllingen som planforslaget viser som må legges til grunn ved vurderingen av virkninger.

Mer spesifikt skal blant annet følgende undersøkelser/modelleringer legges til grunn for vurdering av den samlede påvirkningen på vannforekomsten som er planlagt:
- Modellering som viser hvordan vanndynamikk og -utskifting i Sigerfjorden påvirkes av tiltakene i sjø, som planen åpner for.
- Modellering som viser spredning av utslippene både fra omsøkt akvakulturanlegg og de planlagte tiltakene i sjø, sammen med allerede eksisterende utslipp eller andre typer relevant påvirkning på Sigerfjorden.
- Modellering av resipientens evne til omsetning av organisk materiale («bæreevne»), som kan vise vannforekomstens utvikling over tid med de omsøkte utslippene, sammen med de allerede eksisterende.

Utredning naturmangfold

Det foreligger en kartlegging av marint naturmangfold, rapport fra Rambøll datert juni 2023. Heller ikke her er det gjort vurderinger knyttet til utslipp fra anlegget i driftsfasen.

Figur 2 i rapporten viser et utsnitt av området for søk etter registrerte marine arter i og rundt planområdet, som også dekker området for utslipp. Sjøbunnsundersøkelse er imidlertid bare utført innenfor planområdet. Området som indirekt kan bli påvirket av tiltak i sjø (gjennom spredning av partikler) og gjennom utslipp fra anlegget under drift er imidlertid betydelig større, og det er hele påvirkningsområdet som bør kartlegges som en del av kunnskapsgrunnlaget.

Rapportens vurdering av påvirkninger er utelukkende knyttet til utfylling i forbindelse med etablering av akvakulturanlegg, og tar dermed ikke hensyn til påvirkning fra anleggets utslipp til ytre del av Sigerfjorden. Vi kan heller ikke se at påvirkningen på det registrerte gyteområdet (side 9) eller forekomster av sjøfugl (side 10) er utredet i rapporten.

Vår vurdering er ut fra dette at heller ikke planens virkninger på marint naturmangfold er tilstrekkelig beskrevet og utredet. Utredningen av vannmiljø må ut fra dette også inkludere utredning av naturmangfold i vann, som vist i Miljødirektoratets veileder M-1941.

I tillegg til de allerede nevnte manglene i den fremlagte utredningen av marint naturmangfold, gjør vi oppmerksom på at det i henhold til forskrift om konsekvensutredninger § 17 tredje ledd er et krav at utredninger og feltundersøkelser skal følge anerkjent metodikk og utføres av personer med relevant faglig kompetanse . Vi finner grunn til å stille spørsmål ved om dette var tilfelle for gjennomføring av den visuelle kartleggingen.

Medvirkning

Når utslipp fra planlagt virksomhet i planområdet ikke er omhandlet, har heller ikke berørte interesser og myndigheter hatt reell anledning til å uttale seg om dette.

Søknaden etter akvakulturloven viser utslippspunkt lenger ut i Sigerfjorden, utenfor planområdet. Utslippspunktet ligger nær (ca. 350 meter) fra et registrert gyteområde for torsk og andre arter og utenfor arealer avsatt til boligbebyggelse.

Utslippspunkt vist med sort stjerne, fra søknad om akvakulturtillatelse

Planlegging skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirning for alle berørte interesser og myndigheter, formålsbestemmelsen i § 1-1 fjerde ledd. Det er da avgjørende at dokumentene ved høring og offentlig ettersyn gir et korrekt og dekkende bilde av hva planen legger til rette for.

Statsforvalteren forutsetter ut fra dette at et eventuelt nytt planforslag legges ut til høring og offentlig ettersyn, slik at berørte interesser får anledning til å uttale seg når det gjelder utslipp.

Grunnlag for innsigelse

Vi kan fremme innsigelse til forslag til reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for våre saksområder. Dersom planforslaget er i strid med bestemmelser i loven, forskrift, statlig planretningslinje, statlig eller regional planbestemmelse, eller overordnet plan, kan det fremmes innsigelse. Se plan- og bygningsloven § 5-4 første og fjerde ledd.

Manglende beskrivelse og utredning av planens virkninger på vannmiljø er i strid med plan- og bygnigsloven § 4-2. Dette kan ha reelle følger for innholdet i planen, og innsigelse kan i henhold til rundskriv H-2/14 da fremmes, se under pkt. 2.3.2.

Øvrige merknader fra Statsforvalteren i Nordland

Dersom utredningen av vannmiljø tilsier at det er grunnlag for å gå videre med planforslaget, forutsetter vi at kommunen merker seg enkelte forhold som vi går nærmere inn på i det følgende.

Vi registrerer ut fra planbeskrivelsen at det allerede er utført terrenginngrep i området, uten at vi kan se å ha mottatt søknad om dispensasjon for dette på høring, slik kravet er i henhold til plan- og bygningsloven § 19-1.

Planfaglige råd[1]

Forslag til plankart inneholder to områder avsatt som havneområde i sjø, HOS1 og HOS2, der det for HOS2 er angitt et bestemmelsesområde som «midlertidig anlegg og riggområde».

Forslaget til planbestemmelser angir for begge områdene at det tillates fyllingsfot og skråningsutslag. Vi er derfor usikre på hva en ser for seg når det gjelder dette, og anbefaler kommunen å vurdere om det er riktig at fyllingsfot og skråningsutslag tillates innenfor HOS1.

§ 3.3 i forslaget til bestemmelser sier at «utfylling i sjø skal skje innenfor HOS2, og skal settes i stand som ordnet steinfylling eller mur eller ha en front med». Her mangler det åpenbart noe i bestemmelsen. Siden bestemmelsen omhandler utfylling, finner vi dessuten grunn til å stille spørsmål ved hvorfor ikke utfylling innenfor IND1 er omtalt i bestemmelsen.

Vi finner også grunn til å stille spørsmål ved hva som er hensikten med bestemmelsesområdet knyttet opp til HOS2.

Dersom det blir aktuelt å gå videre med planforslaget, vil vi også bemerke følgende:

1. § 3.3 i forslaget til bestemmelser sier at «utfylling skal gjennomføres iht. godkjent søknad om utfylling i sjø» og «anleggsarbeidet vil beskrives i mer detalj i forbindelse med søknad om utfylling i sjø». Dersom det her menes søknad om tillatelse etter forurensningsloven som skal behandles av Statsforvalteren, er det uheldig at kommunen gjør seg avhengig av utfallet av vår behandling. Kommunen bør ta inn de bestemmelser til planen som er nødvendig for å imøtekomme de krav kommunen selv måtte ha eller mener bør stilles til tiltaksgjennomføringen.

2. Foreslåtte bestemmelser om støy (§§ 3.7 og 7.1) må omformuleres.

Videre saksgang

Innsigelsen medfører at planen ikke kan egengodkjennes av kommunestyret slik den nå foreligger.

Dersom kommunen velger å ikke ta innsigelsen til følge, vises det til rundskriv H-2/14 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven for videre behandling

[1] Planfaglige råd er informasjon om de interesser og hensyn som fagorganet skal ivareta/sikre i planleggingen, og anbefalinger i forhold til løsninger. Det vil være kommunen som er nærmest til å foreta de endelige valgene.

Med hilsen

Tom Cato Karlsen (e.f.)
statsforvalter

Oddlaug Ellen Knutsen
fylkesmiljøvernsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Nordland fylkeskommune	Postmottak Fylkeshuset	8048	Bodø